

Сектор за меѓународни и финансиски односи и управување со јавен долг

Годишен извештај за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021 година

јуни, 2022 година

Содржина

I. Вовед	5 -
II. Макроекономски движења во Република Северна Македонија во 2021 година	6 -
III. Позначајни движења во 2021 година	9 -
III.1 Меѓународно окружување	9 -
III.2 Кредитен рејтинг на Република Северна Македонија во 2021 година	10 -
III.3 Движење на државниот и на јавниот долг на Република Северна Македонија	11 -
III.4 Сервисирање на државниот долг на Република Северна Македонија	14 -
III.5 Државни хартии од вредност	14 -
III.5.1 Континуирани државни хартии од вредност	14 -
III.5.1.1 Примарен пазар на континуирани државни хартии од вредност	14 -
III.5.1.2 Секундарен пазар на ДХВ	15 -
III.5.2 Структурни државни хартии од вредност	15 -
III.5.2.1 Секундарен пазар на обврзници за денационализација	15 -
III.5.3 Еврообврзници	16 -
III.5.3.1 Примарна емисија на еврообврзница	16 -
III.6 Новосклучени заеми во 2020 година	16 -
III.6.1 Новосклучени заеми на централна влада	16 -
III.6.2 Новосклучени заеми на локалната самоуправа	17 -
III.6.2.1 Краткорочно задолжување во рамки на проект од ИПА компонента - прекугранична соработка	17 -
III.6.2.2 Задолжување на локалната самоуправа кај домашни банки	17 -
III.6.3 Издадени гаранции во 2021 година	17 -
IV.1 Примарен пазар на ДХВ	18 -
IV.2 Секундарен пазар на ДХВ	21 -
IV.2.1 Секундарен пазар на структурни државни хартии од вредност	21 -
V. Карактеристики на портфолиото на јавниот долг	22 -
V.1 Државен долг	22 -
V.1.1 Надворешен државен долг	25 -
V.1.2 Внатрешен државен долг	27 -
V.2 Гарантиран јавен долг	28 -

Табели:

Табела 1: Оценки за кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија во 2020 и 2021 година	- 11 -
Табела 2: Лимити на Политиката за управување со јавен долг и реализација во 2021 година	- 13 -
Табела 3: Анализа на состојбите и тековите (stock flow adjustment) за долгот на централната влада	- 13 -
Табела 4: Нето-емисија на ДХВ и структурни обврзници.....	- 18 -
Табела 5: Просечни каматни стапки на ДХВ без девизна клаузула во 2021 година	- 19 -
Табела 6: Просечни каматни стапки на ДХВ со девизна клаузула во 2021 година	- 19 -
Табела 7: Состојба на јавен долг	- 22 -
Табела 8: Состојба на државен долг.....	- 22 -
Табела 9: Просечно време до достасување – АТМ (во години)	- 24 -
Табела 10: Просечно време на промена на каматна стапка – АТМ (во години)	- 24 -
Табела 11: Состојба на надворешен државен долг по кредитори.....	- 25 -
Табела 12: Повлекувања по основ на склучени неповлечени кредити на надворешен државен долг.....	- 25 -
Табела 13: Состојба на внатрешен државен долг	- 27 -
Табела 14: Гарантиран јавен долг по должници.....	- 29 -

Графикони:

Графикон 1: Структура на економскиот раст според производниот метод (придонес во раст, п.п.)	- 6 -
Графикон 2: Расходна структура на економскиот раст (придонес во раст, п.п.)	- 7 -
Графикон 3: Број на вработени и стапка на невработеност	- 7 -
Графикон 4: Раст на просечната нето-плата (во %)	- 8 -
Графикон 5: Салдо на тековна сметка и прилив на СДИ (% од БДП	- 8 -
Графикон 6: Движење на просечните месечни каматни стапки Еурибор и Либор во 2021 година.....	- 9 -
Графикон 7: Просечен месечен девизен курс денар/евро и денар/американски долар во 2021 година	- 10 -
Графикон 8: Просечен месечен девизен курс американски долар/евро и јапонски јен/евро во 2021 година.....	- 10 -
Графикон 9: Реализиран износ на ДХВ по рочности, во милиони денари	- 14 -
Графикон 10: Побарувачка и реализација на аукциите на ДХВ, јануари – декември 2021 година.....	- 18 -
Графикон 11: Реализирани ДХВ јануари – декември 2021 година	- 19 -
Графикон 12: Сопственичка структура на континуирани ДХВ	- 20 -
Графикон 13: Рочна структура на континуирани ДХВ	- 20 -
Графикон 14: Приноси до достасување на еврообврзниците што достасуваат во 2021, 2023, 2025, 2026 и 2028 година.....	- 20 -
Графикон 15: Обем на тргување со структурни државни обврзници, јануари – декември 2021 година, во евра- 21	-
Графикон 16: Принос до достасување на структурните државни обврзници, јануари – декември 2021 година- 21 -	-
Графикон 17: Обем на тргување на секундарниот пазар на континуирани државни хартии од вредност, јануари – декември 2021 година	- 21 -
Графикон 18: Движење на јавниот долг	- 22 -
Графикон 19: Движење на државниот долг	- 23 -
Графикон 20: Каматна структура на државниот долг.....	- 23 -
Графикон 21: Валутна структура на државниот долг	- 23 -
Графикон 22: Пазарен/непазарен државен долг, во милиони евра.....	- 24 -
Графикон 23: Отплата на камата и главнина по основ на државен долг, во милиони евра	- 24 -
Графикон 24 : Структура на надворешниот државен долг по кредитори.....	- 26 -
Графикон 25: Структура на надворешниот државен долг по мултилатерални кредитори.....	- 26 -
Графикон 26: Валутна структура на надворешниот државен долг	- 27 -
Графикон 27: Каматна структура на надворешниот државен долг.....	- 27 -
Графикон 28: Валутна структура на внатрешниот државен долг	- 27 -
Графикон 29: Каматна структура на внатрешниот државен долг	- 28 -
Графикон 30: Состојба на гарантиран јавен долг	- 28 -
Графикон 31: Гарантиран јавен долг по кредитори	- 28 -
Графикон 32: Гарантиран јавен долг по должници	- 29 -

Листа на кратенки

АД	Акционерско друштво
БДП	Бруто-домашен производ
ДХВ	Државни хартии од вредност
ДО	Државни обврзници
ДЗ	Државни записи
ДК	Девизна клаузула
ЕУ	Европска Унија
ЕСМ	Електрани на Северна Македонија
ЕИБ	Европска инвестициска банка
ЕБОР	Европска банка за обнова и развој
ЖРСМ Транспорт	Железници на Република Северна Македонија Транспорт АД-Скопје
ИФАД	Меѓународен фонд за развој на земјоделството
ИПА	Инструмент за претпристапна помош
ИДА	Меѓународно здружение за развој
ИБРД	Меѓународна банка за обнова и развој
ЈП	Јавно претпријатие
ЈПДП	Јавно претпријатие за државни патишта
ЈП ЖРСМ	Јавното претпријатие за железничка инфраструктура Железници на Република
Инфраструктура	Северна Македонија – Скопје
ЈСП	Јавно сообраќајно претпријатие Скопје
КФВ	Германска банка за обнова
МФ	Министерство за финансии
ММФ	Меѓународен монетарен фонд
МЕПСО	Македонски електропреносен систем оператор
НБРСМ	Народна банка на Република Северна Македонија
п.п.	Процентни поени
РБРСМ	Развојна банка на Северна Македонија
РСМ	Република Северна Македонија
СДИ	Странски директни инвестиции
ЦЕДБ	Банка на Советот на Европа
RMDEN11	Обврзница за денационализација - 11 емисија
RMDEN12	Обврзница за денационализација - 12 емисија
RMDEN13	Обврзница за денационализација - 13 емисија
RMDEN14	Обврзница за денационализација - 14 емисија
RMDEN15	Обврзница за денационализација - 15 емисија
RMDEN16	Обврзница за денационализација - 16 емисија
RMDEN17	Обврзница за денационализација - 17 емисија
RMDEN18	Обврзница за денационализација - 18 емисија

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005, 88/2008, 35/11, 139/14 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 98/19 и 151/21), Собранието на Република Северна Македонија се информира со Годишниот извештај за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021 година.

I. Вовед

Годишниот извештај за управувањето со јавниот долг има за цел поблиску и на редовна основа да ги информира Владата и Собранието на Република Северна Македонија и да ја запознае јавноста со карактеристиките на должничкото портфолио на Република Северна Македонија, како и со преземените мерки за негово ефикасно управување во текот на минатата година.

Целите на управувањето со јавниот долг на Република Северна Македонија, според Законот за јавен долг, се следните:

- финансирање на потребите на државата со најнизок можен трошок, на среден и на долг рок, и со одржливо ниво на ризик;
- идентификација, следење и управување со ризиците на кои подлежи портфолиото на јавниот долг и
- развој и одржување ефикасен домашен финансиски пазар.

Во Извештајот се содржани дефиниции за државниот и јавниот долг согласно Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“, број 62/2005, 88/2008, 35/11, 139/14 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 98/19 и 151/21) Согласно важечките прописи, државен долг претставува збир на финансиски обврски создадени со задолжување на Република Северна Македонија, јавните установи основани од Република Северна Македонија и општините, општините во град Скопје и град Скопје. Понатаму, јавен долг претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во град Скопје и град Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во град Скопје и град Скопје.

II. Макроекономски движења во Република Северна Македонија во 2021 година

Во 2021 година и покрај продолжените ефекти од пандемијата, домашната економија се опоравуваше во согласност со очекуваната динамика. По падот од 1,8% во првото тримесечје, економската активност забележа висок раст од 13,4% во второто тримесечје, проследен со раст од 3% и 2,3% во третото и четвртото тримесечје соодветно, со што економскиот раст во 2021 година изнесува 4%¹. Растот на домашната економија во овој период е одраз на поповолната епидемиолошка состојба, придружена со процес на масовна имунизација, како во земјата така и во странство, поповолното меѓународно окружување, помалата воздржаност за потрошувачка и владините мерки за поддршка на економијата.

Економскиот раст во 2021 година главно се должи на поволните движења во услужниот сектор, каде активната е зголемена за 5,2%. Растот во услужниот сектор е на широка основа, придвижен од дејностите трговија, транспорт и угостителство, кои забележаа раст од 14%, следен од информациско-комуникациската дејност со раст од 3,2%

Графикон 1: Структура на економскиот раст според производниот метод (придонес во раст, п.п.)

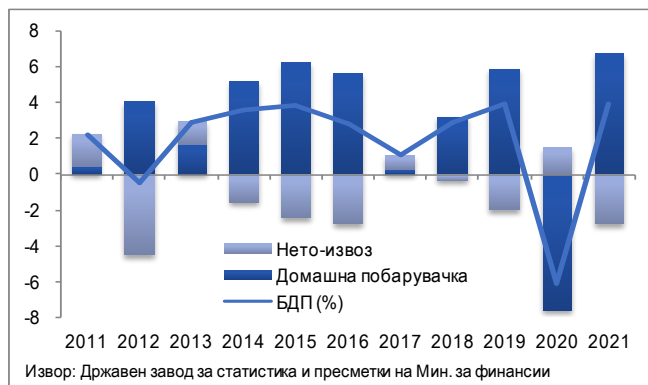
Активноста во индустрискиот сектор е намалена за 1,3%, во услови на стагнација во преработувачката индустрија, во чии рамки позначително позитивно влијание имаше производството на: електрична опрема и хемиски производи, додека производството на моторни возила, фабрикувани метални производи и облека и текстил имаа најголем негативен придонес. Сличен пад забележа и земјоделскиот сектор, додека градежната активност се намали за 3,8% на реална основа.

Анализирано според расходната страна на БДП, економскиот раст е резултат на зголемената домашна побарувачка, во услови на закрепната приватна потрошувачка и инвестиции, додека нето-извозот имаше негативен придонес кон растот (Графикон 2). Приватната потрошувачка се зголеми за 5% на реална основа, што ги отсликува поволните движења кај дознаките, солидниот пораст на платите, државната помош и кредитната поддршка, но и зголемената склоност за набавка на непрехранбени производи. Јавната потрошувачка забележа раст од 4,1%. Растот на бруто-инвестициите изнесува 9,2%, во услови на зголемени странски директни инвестиции, пораст на увозот на инвестициски добра и зголемени буџетски капитални расходи.

Извозот на стоки и услуги забрзано се опорави во текот на првата половина од годината, и продолжи со умерено темпо во второто полугодие, со што извозот се зголеми за 12,3% на реална основа, во услови на раст на надворешната побарувачка, што се одрази преку зголемен извоз, пред се, на хемиски производи. Увозот на стоки и услуги забележа реален раст од 13,9%, придвижен главно од зголемениот увоз на интермедијарни производи.

¹ Согласно со проценетите податоци на Државниот завод за статистика.

Графикон 2: Расходна структура на економскиот раст (придонес во раст, п.п.)

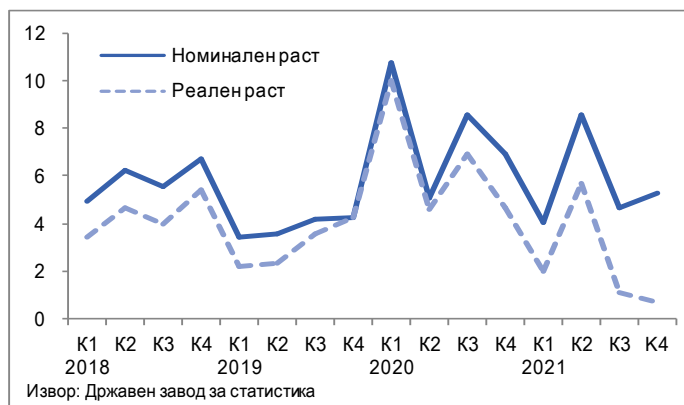
По падот во првото тримесечје од 2021 година, бројот на вработени минимално се зголеми во второто тримесечје, пред да забележи годишен раст од 1,4% и 0,7% во третото и четвртото тримесечје соодветно, согласно Анкетата на работна сила. Во 2021 година вработеноста е зголемена во услужниот сектор, главно во трговската дејност, информациско-комуникациската дејност и јавниот сектор. Вработеноста во индустрискиот сектор е задржана на истото ниво, додека во градежниот и земјоделскиот сектор има пад на бројот на вработени. Просечната стапка на вработеност во 2021 година изнесува 47,2%, и е непроменета во однос на претходната година. Стапката на невработеност во текот на годината имаше надолен тренд и во четвртото тримесечје се спушти на ниво од 15,2%, што претставува намалување од 0,9 процентни поени во споредба со истото тримесечје претходната година (Графикон 3).

Графикон 3: Број на вработени и стапка на невработеност

Во 2021 година просечната нето-плата забележа номинален раст од 5,7% и реален раст од 2,3%. Растот на платите е на широка основа, при што во услужниот сектор платите се зголемени за 6,7%, а во индустрискиот сектор за 4,6% на номинална основа. На Графиконот 4 е прикажана динамиката на растот на платите по квартали.

Графикон 4: Раст на просечната нето-плата (во %)

Стапката на инфлација во 2021 година имаше нагорна тенденција и достигна 3,2%, што ги отсликува ценовните притисоци на страната на понудата предизвикани од фактори специфични за пандемиската криза, коишто резултираа со нагорен тренд на цените на примарните производи на меѓународниот пазар, а се пренесоа во домашната економија, главно преку зголемени цени на прехранбените производи и нафтените деривати.

Движењата на тековната сметка на билансот на плаќања во 2021 година резултираа со дефицит од 3,5% од БДП, којшто е незначително проширен во однос на 2020 година (Графикон 5), што се должи главно на проширениот трговски дефицит. Приливот на тековни трансфери од странство се зголеми за 41,5%, по падот во претходната година, како преку официјалните канали, така и врз основа на менувачкото работење, во услови на олабавување на рестриктивните мерки во земјата и во странство и подобро меѓународно економско окружување, и во значителна мера надомести за зголемениот трговски дефицит. Приливот на странски директни инвестиции (СДИ), исто така, имаше забележителен раст и достигнаа 4,4% од БДП во 2021 година, при што 61% од вкупниот прилив е во форма на сопственички капитал и реинвестирање на добивката на компаниите со странски капитал, а останатиот дел е по основ на должнички инструменти. На крајот на 2021 година девизните резерви достигнаа 3,6 милијарди евра и обезбедуваат покриеност на увозот на стоки и услуги од 4,5 месеци од претходниот 12-месечен период, што претставува адекватно ниво на резерви за справување со евентуални шокови.

Графикон 5: Салдо на тековна сметка и прилив на СДИ (% од БДП)

Во текот на 2021 година Народната банка го задржа олабавениот карактер на монетарната политика. Така, во март основната каматна стапка беше намалена на 1,25% и оттогаш е задржана на истото ниво, кое е историски најниско. Кредитната активност во 2021 година порасна за 8,3%, во услови на интензивирање на кредитирањето на претпријатијата, со раст од 8,7% и раст на кредитите на домаќинствата од 7,8%, додека вкупните депозити забележаа раст од 7,8%.

III. Позначајни движења во 2021 година

III.1 Меѓународно окружување

Глобалната економска активност го надмина нивото од пред пандемијата во текот на 2021 година, што во голема мера е одраз на силната економска активност во Кина, брзото закрепнување во САД и во неколку помали економии. Притоа, со повторното интензивирање на пандемијата минатата есен и високиот раст на бројот на новозаразени со новата варијанта Омикрон, здравствените системи и економското закрепнување одново се соочија со предизвици. Постојаните тесни грла во снабдувањето со добра и услуги го отежнуваа производството, што исто така е под силно негативно влијание на зголемените цени на енергијата.

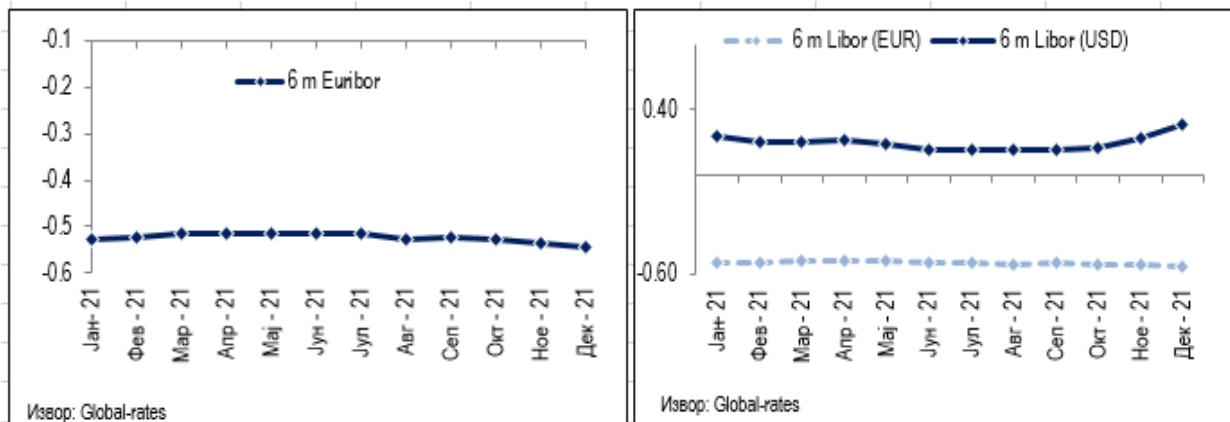
Глобалната економија, согласно проценките на ММФ, во 2021 година забележа раст од 5,9%, по падот од 3,1% претходната година, а во ЕУ економската активност порасна за 5,3%, во услови на позитивен придонес и од домашната и од нето-извозната побарувачка. Германската економија по падот од 4,6% во 2020 година, забележа раст од 2,9% во 2021 година, при закрепнување на извозната активност и инвестициите.

Инфлацијата забрза во 2021 година, особено во развиените економии, додека во земјите во развој растот е помалку изразен. Во ЕУ инфлацијата изнесува 2,9%, придвижена од зголемените цени на енергијата.

Во текот на 2021 година, 6-месечниот Еурибор забележа пад на вредноста, наспроти благиот пораст забележан во претходната година. Имено, просечната вредност на оваа стапка во јануари изнесуваше -0,534%², а во декември се намали на -0,560%. Сличен тренд е забележан и кај меѓубанкарската каматна стапка Либор за евро валута, којашто во јануари изнесуваше -0,535%³, а во декември нејзината просечна вредност се намали на -0,560%.

Во текот на 2021 година, 6-месечниот Либор за доларска валута постепено се зголемуваваше, со просечна вредност од 0,206%⁴ во јануари, додека во декември оваа каматна стапка се намали на 0,306%.

Графикон 6: Движење на просечните месечни каматни стапки Еурибор и Либор во 2021 година

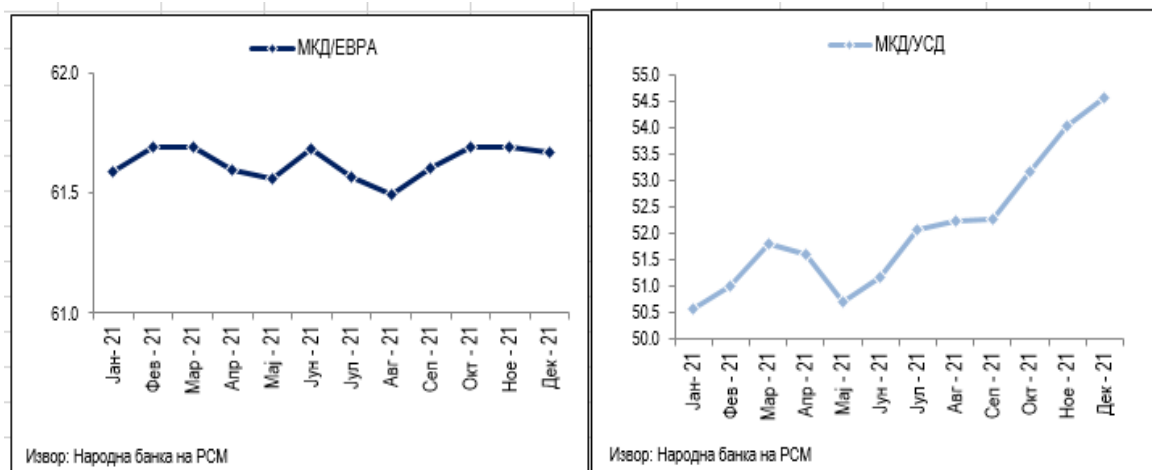
Во текот на 2021 година, девизниот курс на денарот во однос на еврото беше стабилен и се движеше во вредносниот интервал од 61,4931 до 61,6948 денари за едно евро (просечен месечен девизен курс). Од друга страна, вредноста на американскиот долар се зголеми во однос на денарот, така што просечниот девизен курс во јануари изнесуваше 50,5704 денари за еден американски долар, а во декември изнесуваше 54,5599 денари за еден американски долар. Највисоката вредност на американскиот долар во однос на денарот се забележа во декември, кога просечниот девизен курс изнесуваше 54,5599 денари за еден американски долар.

² <https://www.global-rates.com/en/interest-rates/euribor/2021.aspx>

³ <https://www.global-rates.com/en/interest-rates/libor/european-euro/2021.aspx>

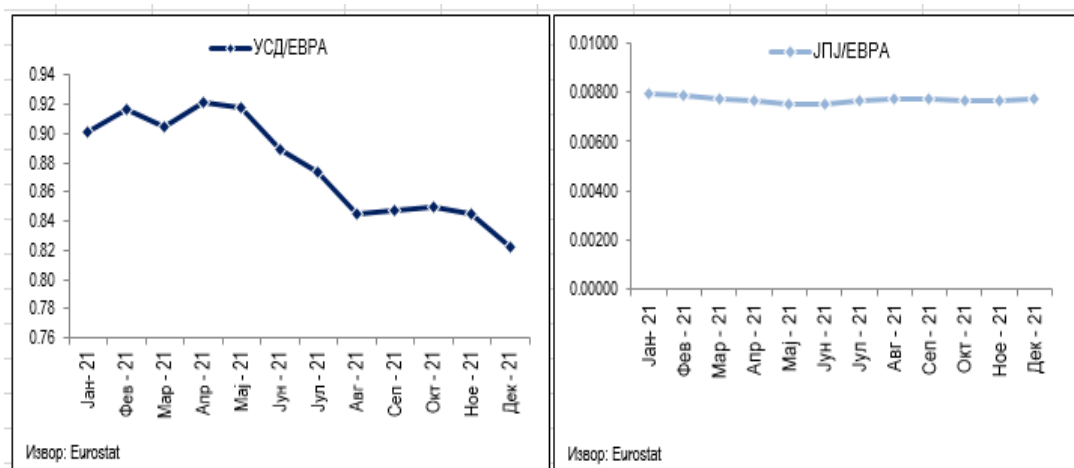
⁴ <https://www.global-rates.com/en/interest-rates/libor/american-dollar/2021.aspx>

Графикон 7: Просечен месечен девизен курс денар/евро и денар/американски долар во 2021 година

На меѓународниот финансиски пазар, вредноста на американскиот долар во однос на еврото во текот на 2021 година продолжи да апрецира, достигнувајќи ја својата највисока вредност во април 2021 година од 0,9207 долари за едно евро (месечен просек), по што од вториот квартал се забележа одредено зајакнување на вредноста на еврото. Вредноста на јапонскиот јен во однос на еврото исто така апрецираше, при што во јануари просечниот девизен курс изнесуваше 0,007917 јени за едно евро, а во декември 0,007766 јени за едно евро.

Графикон 8: Просечен месечен девизен курс американски долар/евро и јапонски јен/евро во 2021 година

III.2 Кредитен рејтинг на Република Северна Македонија во 2021 година

Агенциите за кредитен рејтинг „Стандард и пурс“ и „Фич рејтингс“ (Standard & Poor's и Fitch Ratings) во 2021 година двапати извршија ревизија на кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија, и тоа на 19.02.2021 година и на 23.08.2021 година, односно на 20.05.2021 година и на 17.11.2021 година соодветно.

Агенцијата за кредитен рејтинг „Стандард и пурс“, во извештаите објавени во 2021 година ја потврди претходно доделената оценка за кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија за странска и домашна валута BB-, истовремено потврдувајќи го стабилен изглед на земјата.

„Стандард и Пурс“ констатира дека економијата на Северна Македонија се опоравува од последиците на пандемијата и дека растот на економијата на среден рок може да биде поттикнат од зголемените јавни и приватни инвестиции, како и закрепнувањето на странската побарувачка и приватната потрошувачка.

Во извештајот на „Стандард и пурс“ се нотира дека спроведувањето на континуирани структурни економски реформи и одржливата фискална политика може позитивно да влијаат врз кредитниот рејтинг во иднина. Воедно е констатирано дека почетокот на преговорите за пристапувањето кон ЕУ може да послужи како сидро за структурни и институционални подобрувања и за зголемување на довербата во долгорочната економска перспектива на земјата.

Агенцијата за кредитен рејтинг „Фич рејтингс“, во извештаите објавени во 2021 година ја потврди оценката за странска и домашна валута BB+, истовремено потврдувајќи го неговиот негативен изглед.

Во извештајот на „Фич рејтингс“ се констатира дека Северна Македонија е високо отворена економија со технолошки и индустриски развојни зони кои се извозно ориентирани и со стабилен и добро капитализиран банкарски сектор.

Во извештајот на „Фич рејтингс“ се нотира дека стабилизацијата на државниот долг во однос на БДП на среден рок, како и спроведувањето на структурни економски реформи и напредокот кон пристапувањето во ЕУ може позитивно да влијаат врз кредитниот рејтинг во иднина, што ќе предизвика зголемување на среднорочниот раст на економијата.

Стабилниот кредитен рејтинг на Република Северна Македонија е значаен сигнал за странските инвеститори и позитивно влијае врз каматната стапка по која земјата позајмува на меѓународниот пазар на капитал, како и врз вкупниот економски и политички углед на Република Северна Македонија. Потврдата на кредитниот рејтинг е уште еден силен сигнал кон странските инвеститори дека Република Северна Македонија е земја во којашто тие може да имаат доверба и за која може да сметаат дека и во иднина ќе има здрави економски политики.

Оценките за кредитниот рејтинг што ги доби Република Северна Македонија во 2020 и 2021 година од страна на меѓународните агенции за кредитен рејтинг „Стандард и пурс“ и „Фич рејтингс“ се прикажани во табелата во продолжение:

Табела 1: Оценки за кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија во 2020 и 2021 година

Кредитна рејтинг агенција „Стандард и пурс“	2020 година			2021 година	
	прва оценка	втора оценка	трета оценка	прва оценка	втора оценка
Странска валута	BB-/Стабилен	BB-/Стабилен	BB-/Стабилен	BB-/Стабилен	BB-/Стабилен
Домашна валута	BB-/ Стабилен	BB-/ Стабилен	BB-/Стабилен	BB-/ Стабилен	BB-/Стабилен
Извор: Стандард и пурс (Standard & Poor's)					
Кредитна рејтинг агенција „Фич рејтингс“	2020 година			2021 година	
	прва оценка	втора оценка	трета оценка	прва оценка	втора оценка
Странска валута	BB+/Стабилен	BB+/Негативен	BB+/Негативен	BB+/Негативен	BB+/Негативен
Домашна валута	BB+/Стабилен	BB+/Негативен	BB+/Негативен	BB+/Негативен	BB+/Негативен
Извор: Фич рејтингс (Fitch Ratings)					

III.3 Движење на државниот и на јавниот долг на Република Северна Македонија

Државниот долг на Република Северна Македонија на крајот на 2021 година изнесува 6.080,2 милиони евра односно 51,8% во однос на БДП (Табела 8), што претставува намалување од 0,1 п.п. во однос на претходната година. Со ова ниво на државен долг, Република Северна Македонија и понатаму останува умерено задолжена земја со државен долг којшто е понизок од просечното ниво на долг на земјите на ЕУ27, коешто на крајот на 2021 година изнесува 88,1%.

Јавниот долг на Република Северна Македонија на крајот на 2021 година изнесува 7.135,3 милиони евра, односно 60,8% во однос на БДП (Табела 7), што претставува намалување од 0,2 п.п. во однос на крајот на претходната година. Од мај 2019 година дефиницијата на јавниот долг се вклучи и негарантираниот долг на јавните претпријатија и акционерски друштва основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје. Негарантираниот долг додаде 0,4 п.п. во вкупниот јавен долг на крајот на 2021 година. Надворешниот јавен долг изнесува 4.668,9 милиони евра, додека внатрешниот јавен долг изнесува 2.466,4 милиони евра.

Надворешниот државен долг на крајот на 2021 година изнесува 3.648,9 милиони евра и во однос на 2020 година се зголеми за 266,3 милиони евра, додека внатрешниот државен долг изнесува 2.431,4 милиони евра, што претставува зголемување за 297,9 милион евра во однос на претходната година. Од аспект на валутната структура на државниот долг, на крајот на 2021 година доминантно учество има долгот деноминиран

во евра којшто учествува со 69,4% во вкупното портфолио и е зголемен за 0,5 п.п. во однос на 2020 година (Графикон 19). Долгот во домашна валута во истиот период се зголеми за 0,2 п.п., односно од 24,3% во 2019 година на 24,5% на крајот на 2021 година.

Долгот со фиксна каматна стапка во каматната структура на државниот долг се зголеми за 4,2% п.п. во споредба со 2020 година, и на крајот на 2021 година изнесува 79,0% (Графикон 18). Зголемувањето на учеството на долгот со фиксна камата е резултат на зголеменото ниво на издадени државни обврзници на домашен пазар коишто имаат фиксна каматна стапка, како и на зголемувањето на надворешниот државен долг со фиксна каматна стапка на годишно ниво.

Во однос на реализацијата на лимитите утврдени во Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година), може да се констатира следново: во рамките на „Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година)“ беше дефинирано максималното ниво на јавниот долг од 60% од БДП на среден и на долг рок, а утврдено беше и максималното ниво на гарантираниот јавен долг од 15% од БДП. Како резултат на економската криза предизвикана од пандемијата на ковид-19, значаен дел од земјите на Европската Унија, како и земјите во регионот беа принудени да ги прошират своите буџетски дефицити со цел да се обезбедат средства за справување со пандемијата. Кај повеќето економии ова резултираше со зголемување на нивото на јавен долг за повеќе од 10 процентни поени. Поради сериозноста на кризата предизвикана од пандемијата, фискалните правила во Европската Унија се привремено суспендирани до крајот на 2022 година. Аналогно на тоа, и во текот на 2021 година Република Северна Македонија забележа зголемување на нивото на јавниот долг и го надмина максималниот лимит утврден во оваа стратегија.

Од друга страна, гарантираниот долг на крајот на 2021 изнесува 8,6% од БДП и е во рамките утврдени во „Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година)“.

Понатаму, во согласност со лимитот за валутна структура на државниот долг, евро долгот во портфолиото на долгот во странска валута треба да биде застапен со најмалку 85%. Заклучно со 31 декември 2021 година, учеството на евро долгот изнесува 91,9%, што е во согласност со поставениот лимит.

Исто така, и реализацијата на лимитот за каматна стапка е успешна. Имено, со „Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година)“ беше утврден лимит за каматна структура на државниот долг според кој долгот со фиксна каматна стапка треба да биде застапен со најмалку 60% во вкупното должничко портфолио, а на крајот на 2021 година долгот со фиксна камата учествува со 79,0% во структурата на државниот долг.

Согласно со таргетите за утврдување на оптималното ниво и структурата на портфолиото на јавен долг со „Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година)“ беа дефинирани и краткорочни лимити коишто се однесуваат само за 2021 година. Така, краткорочниот максимален лимит за нето-задолжување (домашно и странско) по основ на државен долг во 2021 година беше утврден на 650 милиони евра. Во текот на годината се реализирани нето задолжувања во износ од 564,3 милиони евра, што значи дека нето задолжувањето за 2021 година е под максималниот лимит предвиден во Стратегијата за управување со јавниот долг на Република Северна Македонија за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година).

Поради ескалирањето на пандемијата на вирусот ковид-19 на почетокот на 2020 година, беше регистрирана намалена економска активност во глобални рамки, а соодветно на тоа ефектите се почувствуваа и во македонската економија. И во текот на 2021 година, ефектите од пандемијата сè уште беа присутни во македонската економија. Со цел непречено финансирање на буџетските потреби, во март 2021 година, Република Северна Македонија ја издаде осмата еврообврзница во износ од 700 милиони евра. Рочноста на еврообврзницата е 7 години, додека купонската каматна стапка по којашто е издадена изнесува 1,625%, што е најниска камата на досега издадените еврообврзници. На 01.06.2021 година, се повлече и втората транша од средствата за макрофинансиска поддршка од Европската Унија, во износ од 80 милиони евра.

Со цел да се заштити портфолиото на долгот на централната влада од ризикот за рефинансирање, дефиниран е лимит според кој минималното ниво на индикаторот „Просечно време на достасување“ во 2021 година треба да биде 3 години. Имајќи предвид дека заклучно со 31 декември 2021 година „Просечното време на достасување“ изнесува 6,0 години, може да се констатира дека овој индикатор е во рамките на утврдениот

лимит. Понатаму, лимитот за „Просечно време на промена на каматните стапки“ треба да го заштити портфолиото на долгот на централната влада од ризикот од промена на каматни стапки при што е утврдено минималното ниво на овој индикатор во 2021 година да биде 2 години. На крајот на 2021 година „Просечното време на промена на каматните стапки“ исто така е во рамките на лимитот и изнесува 5,5 години.

Табела 2: Лимити на Политиката за управување со јавен долг и реализација во 2021 година

	Лимити утврдени со Стратегија за управување со јавниот долг за 2021-2023 (со изгледи до 2025 година)	Реализација на крај на 2021 година
Краткорочни лимити (кои се однесуваат само на 2021)		
Нето-задолжување по основ на државен долг	Максималното нето-задолжување по основ на државен долг во 2021 година да биде до 400 милиони евра	564,3 милиони евра
Нето-задолжување по основ на гарантиран долг	Максималното нето-задолжување по основ на гарантиран долг во 2021 година да биде до 200 милиони евра	77,9 милиони евра
„Просечно време на достасување“ во 2021 година	Минималното ниво на индикаторот „Просечно време на достасување“ во 2021 година да биде 3 години	6,0 години
„Просечно време на промена на каматните стапки“ во 2021 година	Минималниот праг на индикаторот „Просечно време на промена на каматните стапки“ во 2021 година да изнесува 2 години	5,5 години
Среднорочни лимити		
Каматна структура	Во периодот 2021-2025 година, минималниот праг на долгот со фиксна каматна стапка да изнесува 60%	79,0%
Валутна структура	Во периодот 2021-2025 година, минималниот праг на евро долгот во портфолиото на долгот во странска валута да изнесува 85%	91,9%
Јавен долг/БДП	Нивото на вкупниот јавен долг на среден и долг рок да не надминува 60% од БДП	60,8%
Гарантиран долг/БДП	Во периодот 2020-2022 година, ниво на гарантираниот јавен долг да не надмине 15% од БДП.	8,6%

Извор: Министерство за финансии

Во насока на поголема транспарентност на јавните финансии во рамки на Годишниот извештај за управување со јавниот долг за 2021 година се презентира табела за прилагодување на состојбите и тековите (stock flow adjustment) преку која се објаснуваат факторите што влијаат врз промената на состојбата на долгот (Табела 3). Од табелата се гледа дека факторите што влијаат врз промената на состојбата на долгот во 2021 година се речиси целосно идентификувани и квантифицирани и, соодветно на тоа, статистичката дискрепанца за 2021 година (којашто се состои од курсни разлики и други статистички дискрепанци) по усогласувањето изнесува незначителни 0,06% од БДП.

Табела 3: Анализа на состојбите и тековите (stock flow adjustment) за долгот на централната влада

(во милиони денари)		2021
(1)	Буџетско салдо	38,885
(2)	Почетна состојба на долг	339,320
(3)	Крајна состојба на долг	373,571
Промена на долгот на централна власт (= крајна состојба минус почетна состојба)		34,251
(4)=(3)-(2)		34,251
(5)=(4)-(1)	(Иницијална дискрепанца)	-4,634
Почетна дискрепанца на паричен тек како % од БДП		-0.64%
(6)	Нето стекнување на финансиски средства	3,972
	Валутни и депозити	3,467
	Онлендинг на општини и јавни претпријатија	-487
	Бруто издавање на структурни обврзници	991
(7)	Издавање и отплата на хартии од вредност над и под номинална вредност	963
(8)=(5)+(6)+(7)	Резидуал (Курсни разлики и други статистички дискрепанци)	301
Резидуал (Статистичка дискрепанца) како % од БДП		0.04%

Извор: Министерство за финансии

III.4 Сервисирање на државниот долг на Република Северна Македонија

Сите обврски по основ на државен долг што достасаа во 2021 година беа редовно и навремено сервисирани од страна на Министерството за финансии, како и од останатите носители на јавниот долг.

За отплата на обврските по основ на државниот долг за 2021 година, беа потрошени вкупно 847,8 милиони евра, од кои 699,8 милиони евра за отплата на главнината и 148,0 милион евра за отплата на камата.

III.5 Државни хартии од вредност

III.5.1 Континуирани државни хартии од вредност

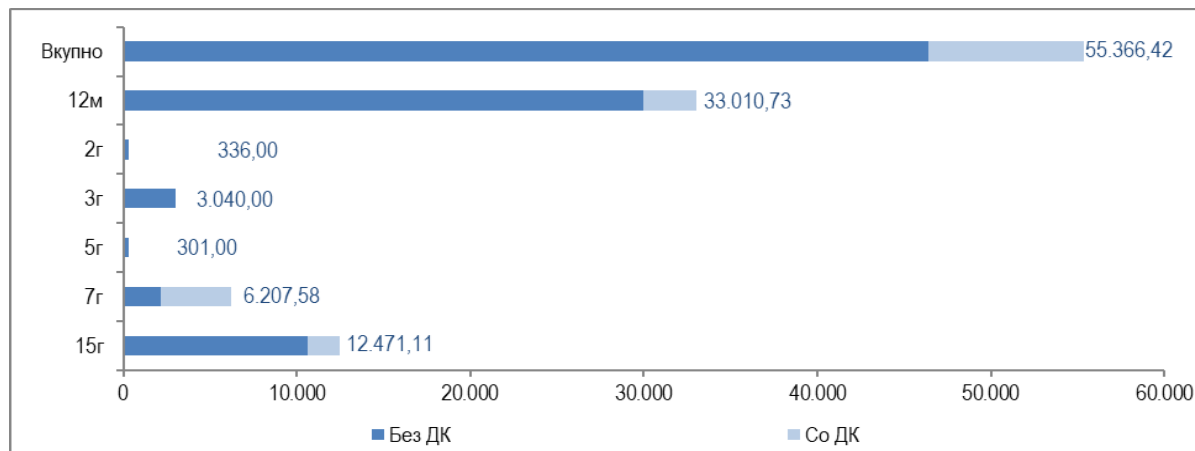
III.5.1.1 Примарен пазар на континуирани државни хартии од вредност

Задолжување преку издавање континуирани ДХВ во 2021 година - Со Одлуката за утврдување на максималниот износ на ново задолжување преку издавање ДХВ во 2021 година, донесена од страна на Владата на Република Северна Македонија, максималниот износ на задолжување беше утврден во висина од 18.448,00 милиони денари. Во овие рамки, новото (нето) задолжување по основ на издадени ДХВ во 2021 година изнесуваше 18.444,07 милиони денари (Табела 4), а состојбата на вкупно издадените ДХВ заклучно со 31.12.2021 година изнесуваше 146.308,93 милиони денари.

Аукции на ДХВ - Во периодот јануари - декември 2021 година, Министерството за финансии на редовна основа издаваше 12-месечни државни записи со и без девизна клаузула, како и 2, 3, 5, 7 и 15-годишни државни обврзници со и без девизна клаузула. Во овој период се одржаа вкупно четириесет и седум аукции на ДХВ, односно, дваесет и три аукции на 12-месечни државни записи, една аукција на 2-годишни државни обврзници, пет аукции на 3-годишни државни обврзници, една аукција на 5-годишни државни обврзници, две аукции на 7-годишни државни обврзници и петнаесет аукции на 15-годишни државни обврзници.

Вкупниот износ понуден на аукциите на ДХВ во 2021 година изнесуваше 56.384,42 милиони денари, побарувачката изнесуваше 55.428,92 милиона денари, а вкупната реализација на аукциите во овој период изнесуваше 55.366,42 милиони денари (Графикон 8). Согласно Стратегијата за денаризација којашто Владата ја донесе во декември 2018 година, преовладува издавањето државни хартии од вредност во денари, коешто во 2021 година изнесуваше 46.363,25 милиони денари, наспроти 9.003,17 милиона денари издадени во државни хартии од вредност индексирани со евро клаузула. Во Графиконот 7 е прикажана алокацијата на вкупниот износ на издадени ДХВ по рочности:

Графикон 9: Реализиран износ на ДХВ по рочности, во милиони денари

Движење на каматните стапки на аукциите на ДХВ – При спроведувањето на аукциите на ДХВ во текот на 2021 година се применуваше тендер со износи. Карактеристично за каматните стапки во 2021 година е тоа што каматните стапки незначително се зголемија во април 2021 година, и истите забележаа мало зголемување во ноември и декември 2021 година. Ако пред една година Министерството за финансии издаваше ДХВ по

каматни стапки во распон од 0,40% со рок на достасување од 12 месеци без девизна клаузула до 2,50% за инструменти од 15 години без девизна клаузула, на крајот на 2021 година истите тие инструменти се издаваа по каматни стапки во распон од 0,70% за рок на достасување од 12 месеци без девизна клаузула до 2,50% за рок на достасување од 15 години без девизна клаузула. Просечните каматни стапки во 2021 година постигнати на аукциите на државни хартии од вредност без и со девизна клаузула се прикажани во Табела 5 и Табела 6.

Рочна структура на недостасани ДХВ - Во 2021 година портфолиото на континуирани ДХВ го сочинуваа 12-месечни ДЗ, 2-годишни ДО, 3-годишни ДО, 5-годишни ДО, 7-годишни ДО, 10-годишни ДО, 15-годишни ДО и 30-годишни ДО. Заклучно со 31.12.2021 година, процентуалното учество на долгорочните хартии од вредност во рочната структура на државните хартии од вредност изнесуваше 77,44%, додека учеството на краткорочните хартии од вредност изнесуваше 22,56%. Додека, пак, споредено со 31.12.2020 година, соодносот меѓу долгорочните и краткорочните хартии од вредност изнесуваше 74,78% наспроти 25,22%, соодветно, што значи дека во однос на 2021 година долгорочните хартии од вредност бележат раст во рочната структура од 2,65 п.п.. Зголеменото издавање долгорочни хартии од вредност го намалува ризикот од рефинансирање на долгот. Рочната структура на недостасани ДХВ за 2020 и 2021 година е прикажана на Графиконот 11.

Сопственичка структура на недостасани ДХВ – Сопственоста на портфолиото на недостасаните државни хартии од вредност е дистрибуирана помеѓу комерцијалните банки во Република Северна Македонија, пензиските фондови, осигурителните компании, штедилниците, физички и правни лица, како и други институционални инвеститори од земјата и од странство. Заклучно со 31.12.2021 година, процентуалното учество на банките во сопственичката структурата на државните хартии од вредност изнесуваше 37,94%, додека учеството на другите пазарни субјекти изнесуваше 62,06%. Споредено со 31.12.2020 година, кога соодносот меѓу банките и другите пазарни субјекти изнесуваше 39,71% наспроти 60,29% соодветно, учеството на банките бележи намалување за 1,77 п.п. во однос на учеството на другите субјекти. Сопственичката структура на недостасани ДХВ за 2020 и 2021 година е прикажана на Графикон 10.

III.5.1.2 Секундарен пазар на ДХВ

Во текот на 2021 година со континуираните државни хартии од вредност се тргуваше на пазарите преку шалтер и Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје. Во текот на годината, на пазарот преку шалтер се реализираа вкупно дваесет и три трансакции со ДХВ, од кои седум трансакции со ДЗ и шеснаесет трансакции со ДО, прикажани на Графиконот 15. Вкупниот номинален износ на тргување изнесуваше 5.061,98 милиони денари. Споредено со тргувањето во 2020 година, може да се констатира дека во 2021 година вкупниот номинален износ на тргување беше поголем за 971,99 милиони денари.

III.5.2 Структурни државни хартии од вредност

III.5.2.1 Секундарен пазар на обврзници за денационализација

Вкупниот обем на тргување со обврзници за денационализација реализиран на Македонската берза АД Скопје во 2021 година изнесуваше 910,19 милиони денари, што претставува зголемување за 870,92 милиони денари во однос на 2020 година кога изнесуваше 39,27 милиона денари. Вкупниот обем на тргување и приносите до достасување на обврзниците за денационализација се прикажани на графиконите 13 и 14.

III.5.3 Еврообврзници

III.5.3.1 Примарна емисија на еврообврзница

Во март 2021 година, Република Северна Македонија ја издаде осмата еврообврзница на меѓународниот пазар на капитал во износ од 700 милиони евра, наменета за финансирање на буџетските потреби за 2021 година, како и за рефинансирање на третата еврообврзница од 2014 година во износ од 500 милиони евра, со што нето задолжувањето по основ на оваа еврообврзница изнесува 200 милиони евра.

Еврообврзницата е издадена со историски најниска купонска каматна стапка од 1,625% и рок на доспевање од 7 години, односно до 2028 година, а се тргува на Лондонската берза.

Исклучително поволната каматна стапка, и покрај кризата со КОВИД, е резултат на претпазливите макроекономски политики и стабилниот кредитен рејтинг на земјата.

III.5.3.2 Секундарен пазар на еврообврзници

Во текот на 2021 година, на меѓународниот пазар на капитал се тргуваше со еврообврзниците издадени од Република Северна Македонија што достасуваат во 2021, 2023, 2025, 2026 и 2028 година. Заклучно со декември 2021 година, приносот до достасување на еврообврзниците што достасуваат 2023, 2025, 2026 и 2028 година изнесуваше 1,39%, 1,93%, 2,25% и 2,72%, респективно, и е прикажан на Графиконот 12.

III.6 Новосклучени заеми во 2020 година

III.6.1 Новосклучени заеми на централна влада

На 20.04.2021 година се потпиша Договор за заем со Светска банка, за финансирање на Проектот за унапредување на основното образование.

Условите под кои беше потпишан овој заем се следните:

- износ: 21.500.000 евра;
- каматна стапка: шестмесечен ЕУРИБОР со варијабилен распон;
- рок на отплата: 11 години, со вклучен грејс период од три години;
- начин на отплата: семестрално;
- други трошоци: еднократна провизија во износ од 0,25% од износот на заемот и провизија од 0,25% од неповлечениот дел од заемот на годишно ниво.

На 21.04.2021 година се потпиша Договор за заем со Европската банка за обнова и развој, за финансирање на Проектот „Воведување на брз автобуски превоз во Град Скопје“.

Условите под кои беше потпишан овој заем се следните:

- износ: 70.000.000 евра, поделен во две транши, првата транша е во износ од 47.600.000 евра, а втората транша е во износ од 22.400.000 евра;
- каматна стапка: варијабилна и се состои од шестмесечен ЕУРИБОР зголемен за маргина од 1%;
- рок на отплата: 15 години, со вклучен грејс период од четири години, за првата транша отплатата започнува од првиот датум од навршување на четвртата година од склучување на Договорот за заем, а за втората транша од првиот датум од навршување на четвртата година од денот на достапноста за користење на втората транша;
- начин на отплата: семестрално;
- други трошоци:
 - еднократна провизија во износ од 1% од износот на првата транша која се плаќа во рок од седум дена од денот на ефективност на траншата;
 - еднократна провизија во износ од 1% од износот на втората транша, која се плаќа во рок од седум дена од денот на достапноста за користење на втората транша и

- провизија од 0,5% од неповлечениот дел од заемот на годишно ниво, за износот на неповлечени средства од заемот за првата транша провизијата ќе започне да се пресметува по 60 дена од денот на потпишувањето на Договорот за заем, а провизијата за неповлечени средства за втората транша ќе започне да се пресметува по седум дена од денот на достапноста за користење на втората транша.

На 27.04.2021 година се потпиша Договор за заем со Светска банка, за финансирање на Проектот за енергетска ефикасност во јавниот сектор.

Условите под кои беше потпишан овој заем се следните:

- износ: 25.000.000 евра;
- каматна стапка: шестмесечен ЕУРИБОР зголемен за фиксен распон;
- рок на отплата: 12 години, со вклучен грејс период од три години;
- начин на отплата: семестрално;
- други трошоци: еднократна провизија во износ од 0,25% од износот на заемот и провизија од 0,25% од неповлечениот дел од заемот на годишно ниво.

На 03.06.2021 година се потпиша Договор за заем со Светска банка, за финансирање на Проектот за модернизација на земјоделството.

Условите под кои беше потпишан овој заем се следните:

- износ: 46.000.000 евра;
- каматна стапка: шестмесечен ЕУРИБОР зголемен за фиксен распон;
- рок на отплата: 12 години, со вклучен грејс период од четири години;
- начин на отплата: семестрално;
- други трошоци: еднократна провизија во износ од 0,25% од износот на заемот и провизија од 0,25% од неповлечениот дел од заемот на годишно ниво.

III.6.2 Новосклучени заеми на локалната самоуправа

III.6.2.1 Краткорочно задолжување во рамки на проект од ИПА компонента - прекугранична соработка

III.6.2.2 Задолжување на локалната самоуправа кај домашни банки

III.6.3 Издадени гаранции во 2021 година

На 21.06.2021 година се потпиша Договор за гаранција помеѓу Република Северна Македонија претставувана од Министерството за финансии и Европската инвестициона банка за заем одобрен на Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје, наменет за финансирање на мали и средни претпријатија и средно пазарно капитализирани претпријатија погодени од пандемијата Ковид 19.

- износ: 100.000.000 евра;
- каматна стапка: ќе се одредува за секоја транша одделно;
- рок на отплата: најмалку 4 години до најмногу 12 години од датумот на повлекување на траншата, со вклучен грејс период кој може да биде меѓу 30 дена и 4 години од датумот на повлекување на траншата.
- рокот и начинот на отплата на заемот ќе се одредува за секоја транша одделно.

На 22.12.2021 година се потпиша Договор за гаранција помеѓу Република Северна Македонија претставувана од Министерството за финансии и Европската инвестициона банка за заем одобрен на АД за вршење на енергетски дејности Национални Енергетски ресурси Скопје, за финансирање на Проектот „Интерконектор за пренос на природен гас Грција - Северна Македонија, дел на Северна Македонија,„.

- износ: 28.900.000 евра;
- каматна стапка: ќе се одредува за секоја транша одделно;

- рок на отплата: најмалку 4 години до најмногу 25 години од датумот на повлекување на трансата, со вклучен грејс период кој може да биде меѓу 30 дена и 5 години од датумот на повлекување на трансата.
- рокот и начинот на отплата на заемот ќе се одредува за секоја трансата одделно.

На 21.12.2021 година се потпиша Договор за гаранција помеѓу Република Северна Македонија претставувана од Министерството за финансии и Европската банка за обнова и развој за заем одобрен на Јавното претпријатие за државни патишта наменет за финансирање на Проект „Патен коридор VIII - I фаза„.

- износ: 110.000.000 евра;
- каматна стапка: Каматната стапка е варијабилна и се состои од шестмесечен ЕУРИБОР зголемен за маргина од 1%;
- рок на отплата: Рокот за отплата на двете трансати од заемот е 16 години со вклучен грејс период од четири години. Двете трансати од заемот ќе се отплаќаат во 24 полугодишни рати на 15 јуни и на 15 декември секоја година. Рокот на отплата на првата трансата започнува од првиот датум од навршување на четвртата година од склучување на Договорот за заем, додека рокот за отплата на втората трансата започнува од првиот датум од навршување на четвртата година од денот на достапноста за користење на втората трансата

IV. Активности во управувањето со јавниот долг - табели и графיקони

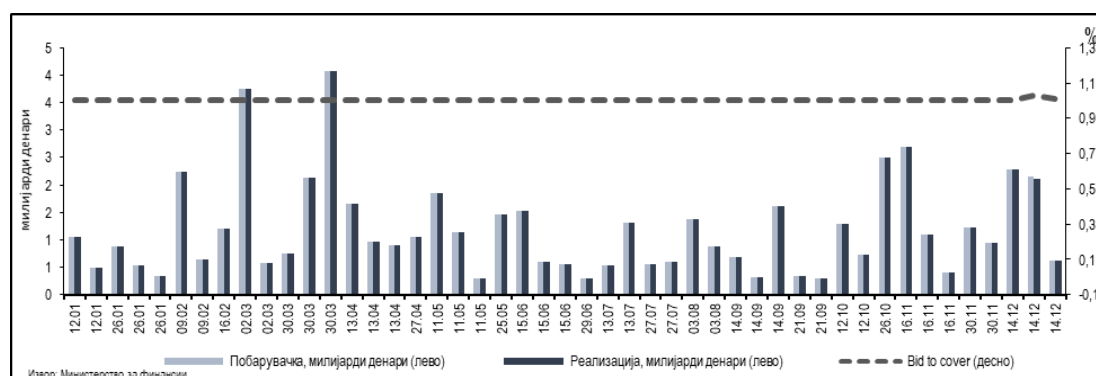
IV.1 Примарен пазар на ДХВ

Табела 4: Нето-емисија на ДХВ и структурни обврзници

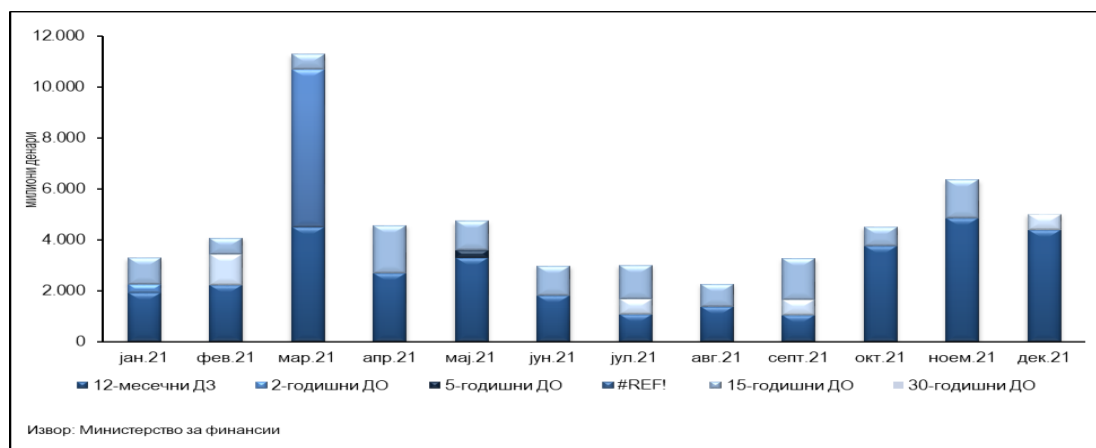
(во милиони денари)	K1-2021	K2-2021	K3-2021	K4-2021	Вкупно 2021
Нето-издадени државни хартии од вредност					
12-месечни државни записи	-2.986,96	-788,01	799,72	3.743,00	767,75
2-годишни државни бврзници	-364,00	0,00	0,00	0,00	-364,00
3-годишни државни бврзници	-449,35	0,00	-760,02	270,00	-939,37
5-годишни државни обврзници	0,00	301,00	0,00	0,00	301,00
7-годишни државни обврзници	6.207,58	0,00	0,00	0,00	6.207,58
15-годишни државни обврзници	2.258,60	4.160,79	3.812,06	2.239,66	12.471,11
Вкупно	4.665,87	3.673,78	3.851,76	6.252,66	18.444,07

Извор: Министерството за финансии

Графикон 10: Побарувачка и реализација на аукциите на ДХВ, јануари – декември 2021 година

Графикон 11: Реализирани ДХВ јануари – декември 2021 година

Табела 5: Просечни каматни стапки на ДХВ без девизна клаузула во 2021 година

Датум на аукции	12-месечни ДЗ	2-годишни ДО	3-годишни ДО	5-годишни ДО	7-годишни ДО	15-годишни ДО
Јануари	0,40%	0,60%				2,50%
Февруари	0,40%		0,80%			2,50%
Март	0,40%					2,50%
Април	0,45%				1,625%	2,50%
Мај	0,50%			1,20%		2,50%
Јуни	0,50%					2,50%
Јули	0,50%		0,80%			2,50%
Август	0,50%					2,50%
Септември	0,50%		0,80%			2,50%
Октомври	0,50%					2,50%
Ноември	0,50%					2,50%
Декември	0,70%		1,30%			

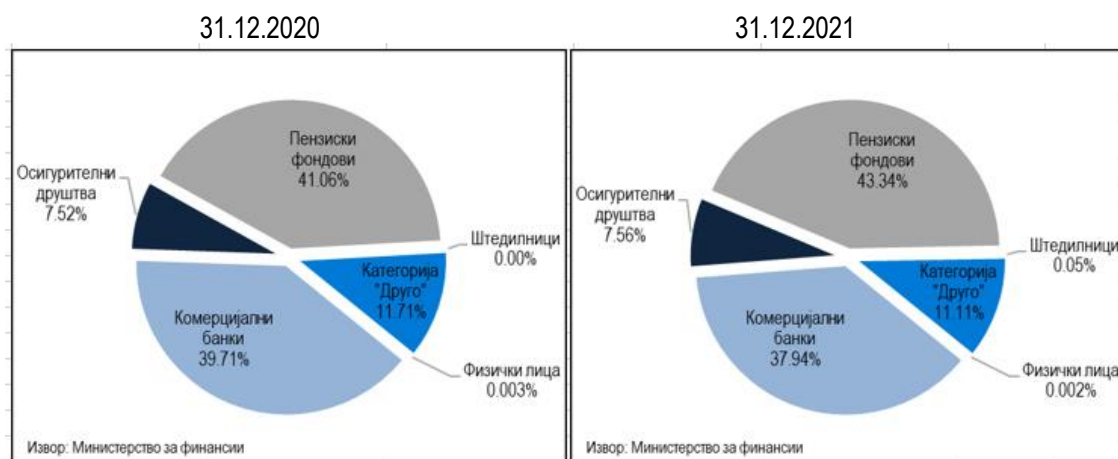
Извор: Министерство за финансии

Табела 6: Просечни каматни стапки на ДХВ со девизна клаузула во 2021 година

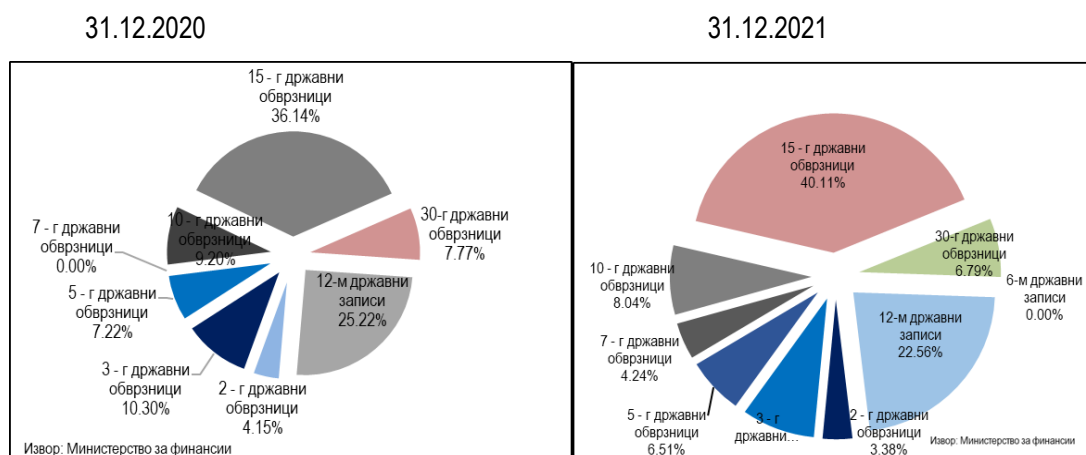
Датум на аукции	12-месечни ДЗ	7-годишни ДО	15-годишни ДО
Јануари			
Февруари			
Март		1,625%	
Април			2,20%
Мај			
Јуни			2,20%
Јули			
Август			
Септември			
Октомври			
Ноември	0,40%		2,20%
Декември	0,50%		

Извор: Министерство за финансии

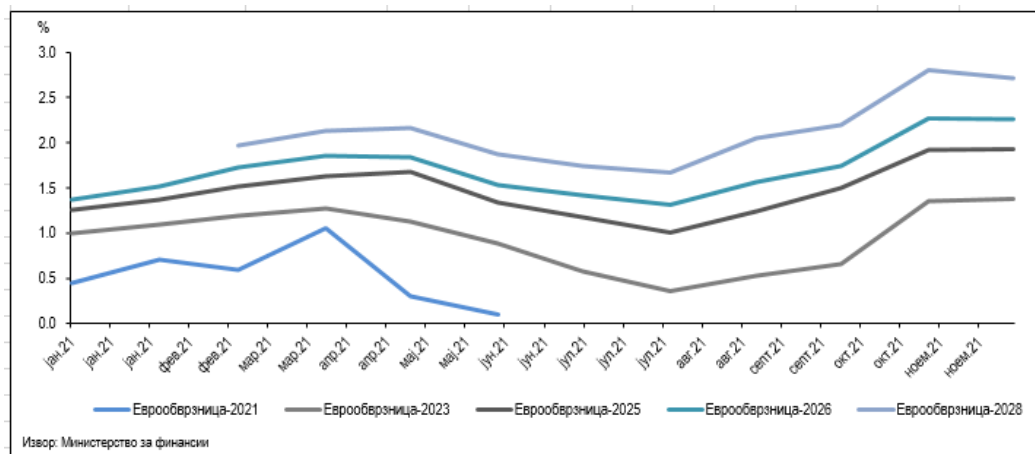
Графикон 12: Сопственичка структура на континуирани ДХВ

Графикон 13: Рочна структура на континуирани ДХВ

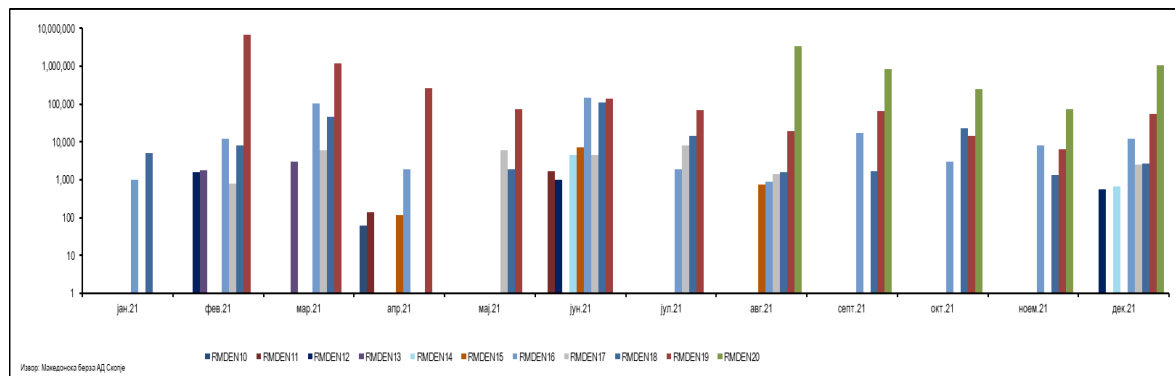
Графикон 14: Приноси до достасување на еврообврзниците што достасуваат во 2021, 2023, 2025, 2026 и 2028 година

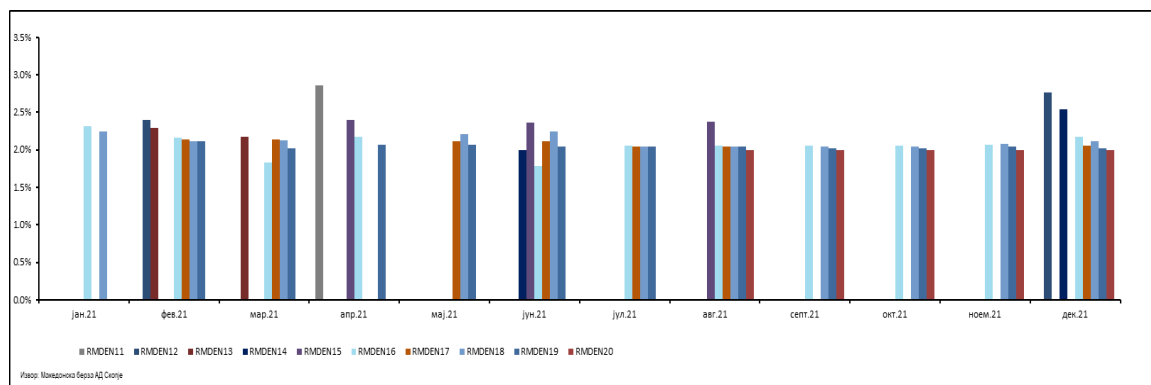
IV.2 Секундарен пазар на ДХВ

IV.2.1 Секундарен пазар на структурни државни хартии од вредност

Графикон 15: Обем на тргување со структурни државни обврзници, јануари – декември 2021 година, во евра

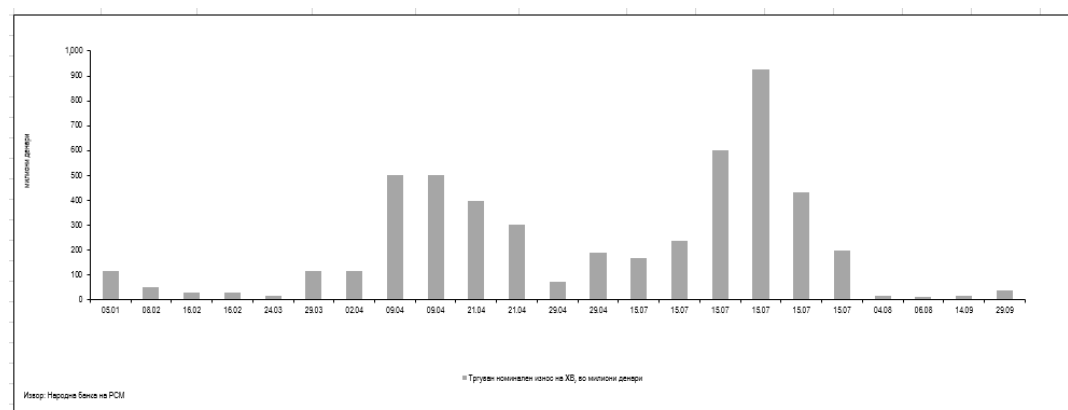

Графикон 16: Принос до достасување на структурните државни обврзници, јануари – декември 2021 година

IV.2.2 Секундарен пазар на континуирани државни хартии од вредност

Графикон 17: Обем на тргување на секундарниот пазар на континуирани државни хартии од вредност, јануари – декември 2021 година

V. Карактеристики на портфолиото на јавниот долг

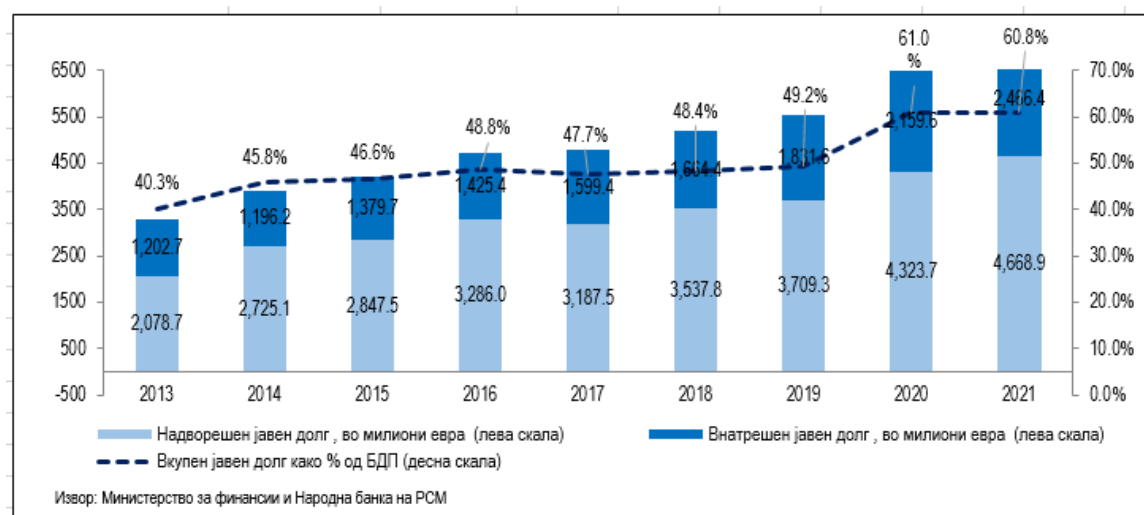
Табела 7: Состојба на јавен долг

(во милиони евра)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Државен долг	2.771,6	3.262,5	3.453,3	3.851,5	3.958,5	4.344,4	4.556,8	5.516,0	6.080,2
Гарантиран јавен долг	509,8	658,9	774,0	859,9	828,4	857,7	942,2	929,5	1.007,4
Негарантиран јавен долг	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	41,9	37,8	47,7
Вкупен јавен долг	3.281,4	3.921,3	4.227,2	4.771,4	4.786,9	5.202,2	5.540,9	6.483,3	7.135,3
Надворешен јавен долг	2.078,7	2.725,1	2.847,5	3.286,0	3.187,5	3.537,8	3.709,3	4.323,7	4.668,9
Внатрешен јавен долг	1.202,7	1.196,2	1.379,7	1.425,4	1.599,4	1.664,4	1.831,6	2.159,6	2.466,4
Вкупен јавен долг како % од БДП	40,3%	45,8%	46,6%	48,8%	47,7%	48,4%	49,2%	61,0%	60,8%

*) Заклучно 2018, вкупниот јавен долг е збир од државниот и гарантираниот долг. Во 2019 година (од К2), јавниот долг го вклучува и негарантираниот долг на ЈП и АД основани од државата или од општините.

Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РСМ

Графикон 18: Движење на јавниот долг

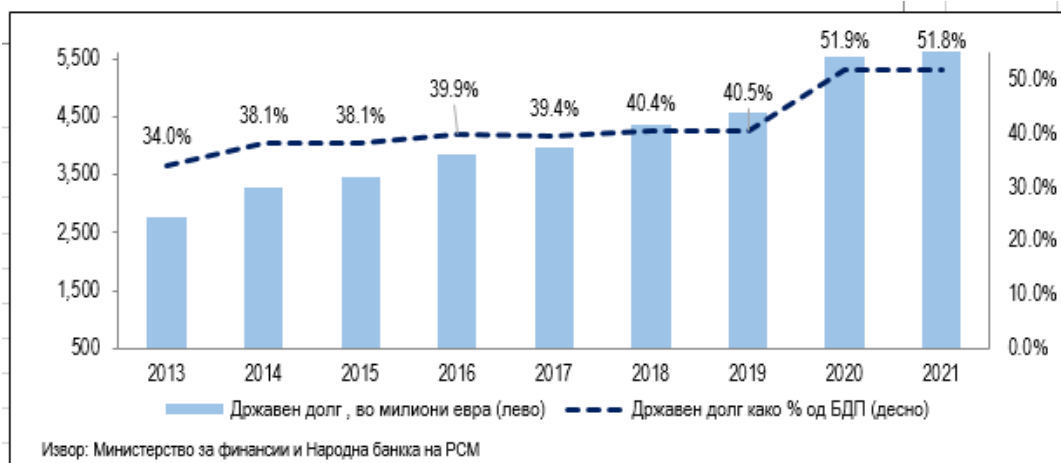
V.1 Државен долг

Табела 8: Состојба на државен долг

(во милион евра)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
НАДВОРЕШЕН ДРЖАВЕН ДОЛГ	1.597,5	2.092,2	2.096,7	2.446,6	2.376,8	2.695,0	2.763,5	3.382,5	3.648,9
Долг на централна влада	1.591,9	2.086,9	2.091,5	2.442,0	2.373,1	2.692,2	2.761,4	3.381,0	3.647,9
Долг на општините	5,6	5,3	5,2	4,6	3,7	2,9	2,2	1,6	0,9
ДОМАШЕН ДРЖАВЕН ДОЛГ	1.174,1	1.170,3	1.356,6	1.404,9	1.581,7	1.649,4	1.1793,3	2.133,4	2.431,4
Долг на централна влада	1.165,1	1.159,5	1.344,1	1.393,7	1.571,2	1.638,4	1.784,0	2.119,1	2.413,9
Долг на општините	9,0	10,8	12,5	11,2	10,5	11,0	9,3	14,4	17,5
ДРЖАВЕН ДОЛГ	2.771,6	3.262,5	3.453,3	3.851,5	3.958,5	4.344,4	4.556,8	5.516,0	6.080,2
Државен долг како % од БДП	34,0%	38,1%	38,1%	39,9%	39,4%	40,4%	40,5%	51,9%	51,8%

Извор: Министерство за финансии и НБРСМ

Графикон 19: Движење на државниот долг

Графикон 20: Каматна структура на државниот долг

31.12.2020

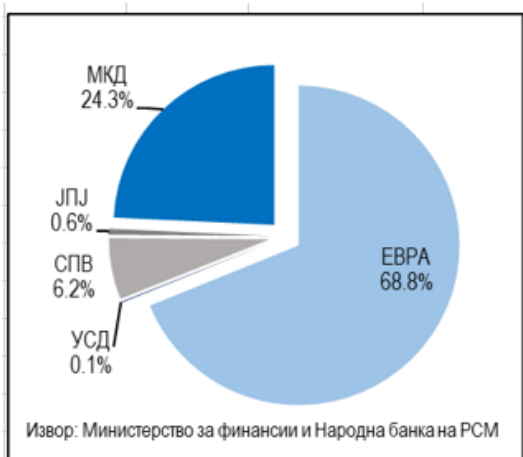

31.12.2021

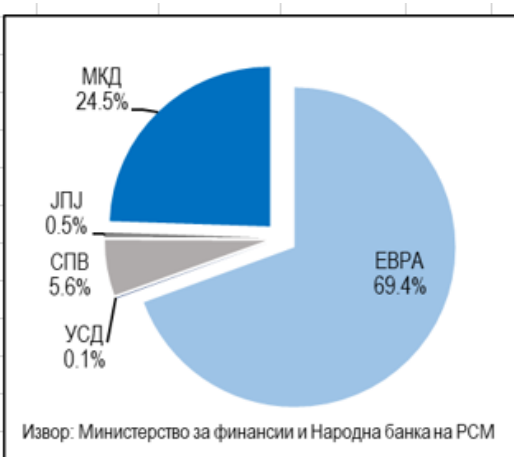

Графикон 21: Валутна структура на државниот долг

31.12.2020

31.12.2021

Графикон 22: Пазарен/непазарен државен долг, во милиони евра

31.12.2020

31.12.2021

Табела 9: Просечно време до достасување – АТМ (во години)

	2021
Внатрешен долг	7,7
Надворешен долг	4,9
Вкупен државен долг	6,0

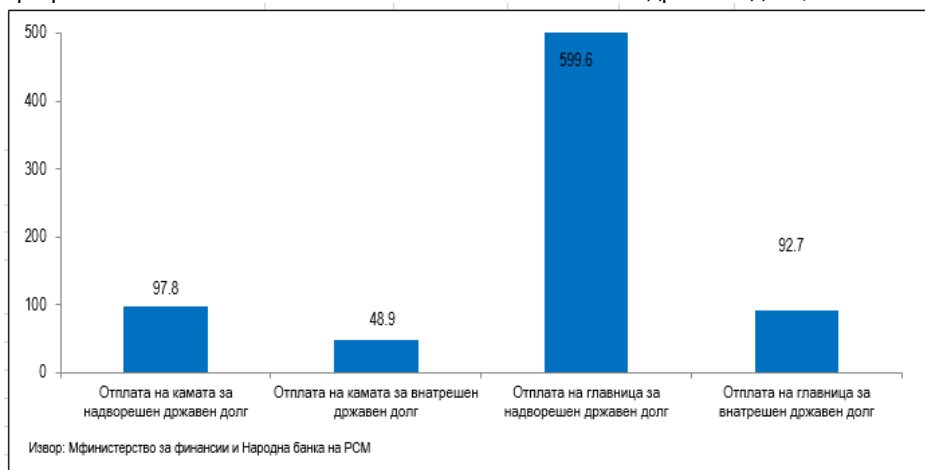
Извор: Министерство за финансии

Табела 10: Просечно време на промена на каматна стапка – АТР (во години)

	2021
Внатрешен долг	7,7
Надворешен долг	4,0
Вкупен државен долг	5,5

Извор: Министерство за финансии

Графикон 23: Отплата на камата и главнина по основ на државен долг, во милиони евра

V.1.1 Надворешен државен долг

Табела 11: Состојба на надворешен државен долг по кредитори

(во милиони евра)	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021
Надворешен државен долг	1.597,5	2.092,2	2.096,8	2.446,6	2.376,8	2.695,0	2.763,5	3.382,5	3.648,9
Официјални кредитори	981,1	983,2	858,4	863,2	838,9	819,0	914,6	1193,9	1.278,3
Мултилатерални кредитори	883,1	888,7	764,8	773,8	761,6	745,9	846,1	1129,7	1.215,5
ИБРД	216,3	251,3	246,0	237,5	228,5	215,2	328,4	400,6	424,6
ИДА	242,3	249,3	253,8	240,8	213,4	203,8	192,6	168,3	159,9
ИФАД	10,8	11,1	11,3	10,8	9,7	9,4	9,1	8,2	8,1
ЦЕБ	49,1	53,0	64,1	71,0	88,6	89,1	96,0	101,7	103,7
ЕБОР	27,5	67,1	64,6	80,2	100,2	94,8	91,5	79,2	66,2
ЕИБ	73,7	76,6	101,4	119,7	115,5	133,5	128,4	126,1	119,5
ЕУ	43,6	33,6	23,6	13,6	5,6	0,0	0,0	80,0	160,0
ММФ	219,7	146,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	165,5	173,4
Билатерални кредитори	98,0	94,5	93,6	89,4	77,4	73,2	68,5	64,2	62,8
Приватни кредитори	616,5	1.109,0	1.238,4	1.583,4	1.537,8	1876,0	1848,9	2188,6	2.370,6
Еврообврзница	150,0	650,0	770,0	1.220,0	1.220,0	1628,3	1628,3	2150,0	2.350,0
Останати приватн	466,5	459,0	468,4	363,4	317,8	247,6	220,6	38,6	20,6

Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РСМ

Табела 12: Повлекувања по основ на склучени неповлечени кредити на надворешен државен долг

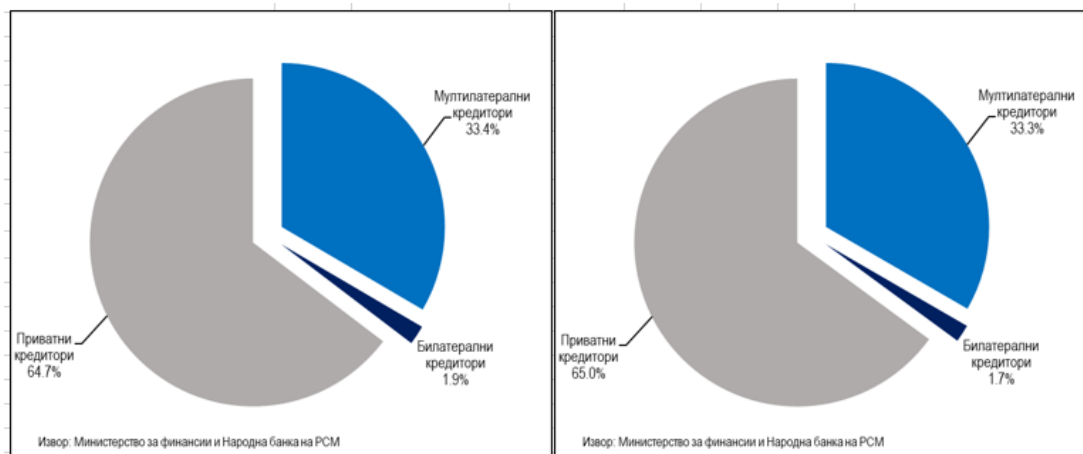
(во милиони евра)	Повлечени средства јан-дек 2021
Повлекувања по основ на кредити на надворешен државен долг	
Долг на централна влада (консолидиран)	850.2
Официјални кредитори	150.2
Мултилатерални кредитори	144.2
ИБРД	50.5
ЦЕДБ	8.2
ЕБРД	1.5
ЕИБ	4.0
ЕУ	80.0
ММФ	0.0
Билатерални кредитори	6.0
Приватни кредитори	700.0
Долг на општини	0.0
Приватни кредитори	0.0

Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РСМ

Графикон 24 : Структура на надворешниот државен долг по кредитори

31.12.2020

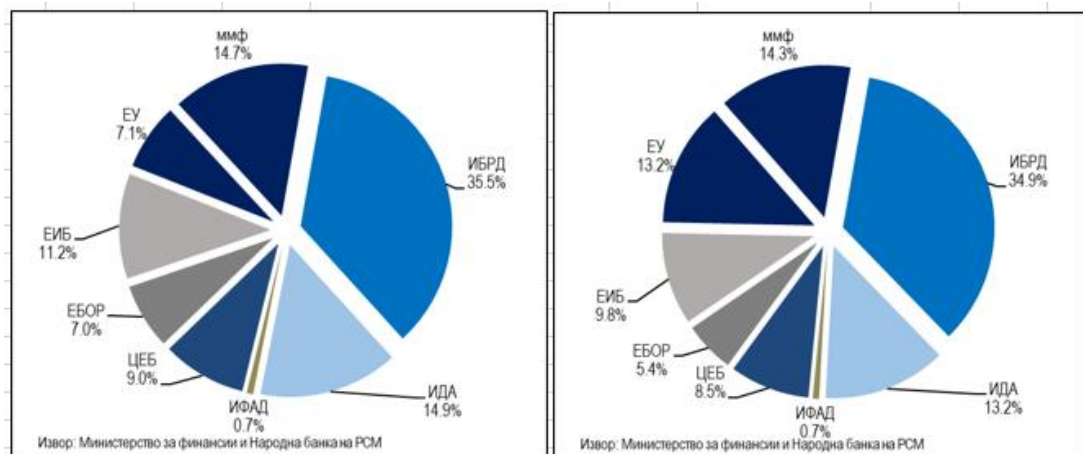
31.12.2021

Графикон 25: Структура на надворешниот државен долг по мултилатерални кредитори

31.12.2020

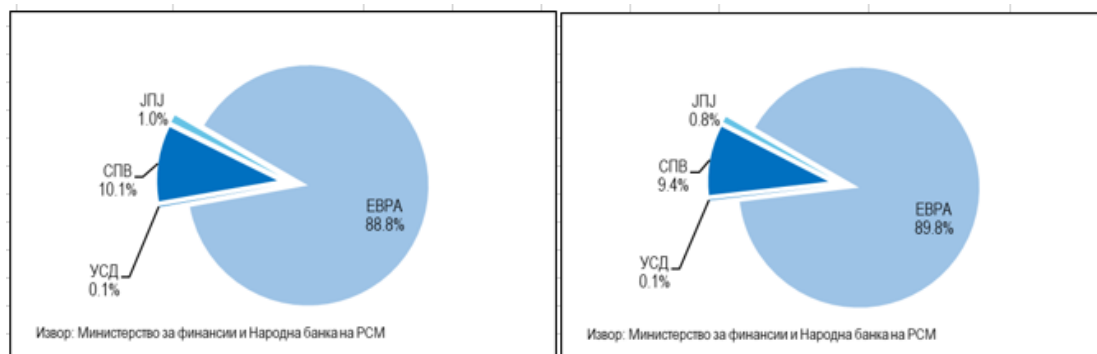
31.12.2021

Графикон 26: Валутна структура на надворешниот државен долг

31.12.2020

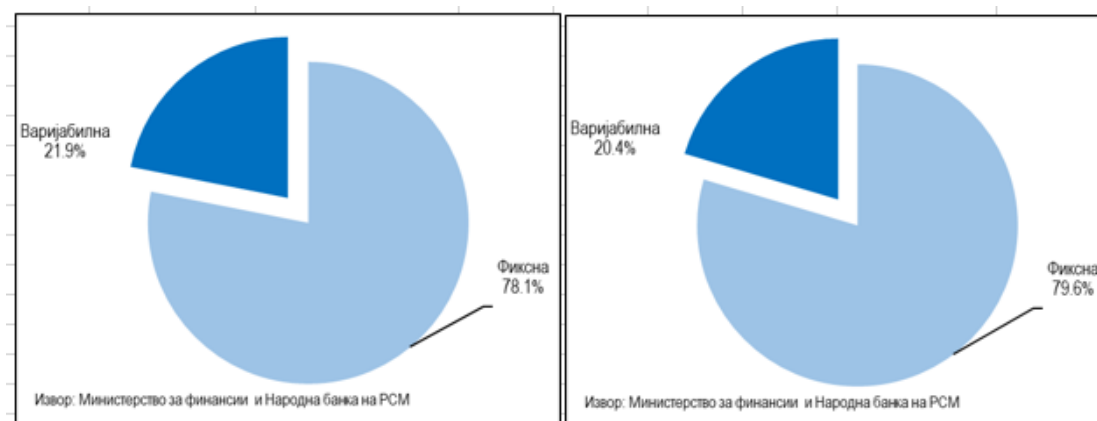
31.12.2021

Графикон 27: Каматна структура на надворешниот државен долг

31.12.2020

31.12.2021

V.1.2 Внатрешен државен долг

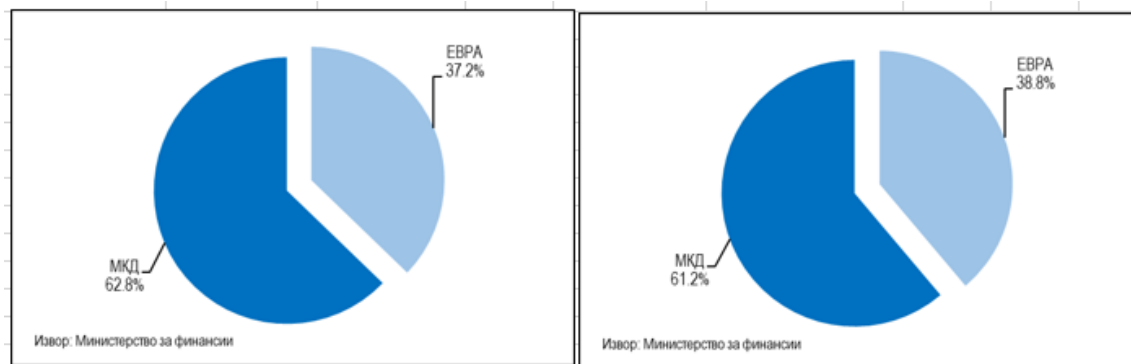
Табела 13: Состојба на внатрешен државен долг

(во милиони евра)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Внатрешен државен долг	1.174,1	1.170,3	1.356,6	1.404,9	1.581,7	1.649,4	1.793,3	2.133,4	2.431,4
Долг на централна влада (косолидиран)	1.165,1	1.159,5	1.344,1	1.393,7	1.571,2	1.638,4	1.784,0	2.119,1	2.413,9
Структурни обрзници	103,2	83,3	72,3	70,2	65,5	57,7	54,3	46,5	39,8
Обрзница за селективни кредити	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,8	0,0
Обрзница за приватизација на Стопанска банка	10,7	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обрзница за денационализација	75,6	64,4	55,4	53,3	48,6	40,8	37,4	29,7	39,8
Континуирани државни харти од вредност	1.061,9	1.076,1	1.271,8	1.323,5	1.505,7	1.580,8	1.729,7	2.072,6	2.374,1
Општини	9,0	10,8	12,5	11,2	10,5	11,0	9,3	14,4	17,5
Извор: Министерство за финансии									

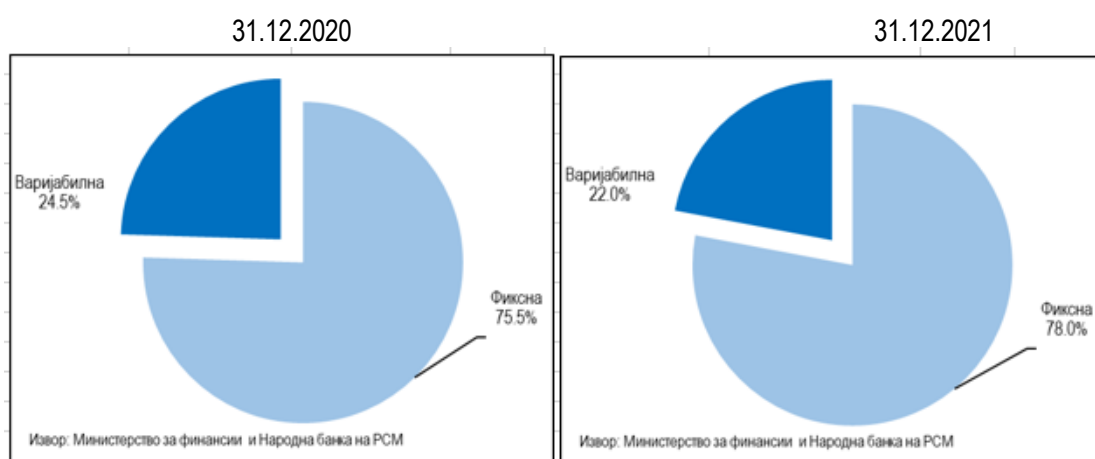
Графикон 28: Валутна структура на внатрешниот државен долг

31.12.2020

31.12.2021

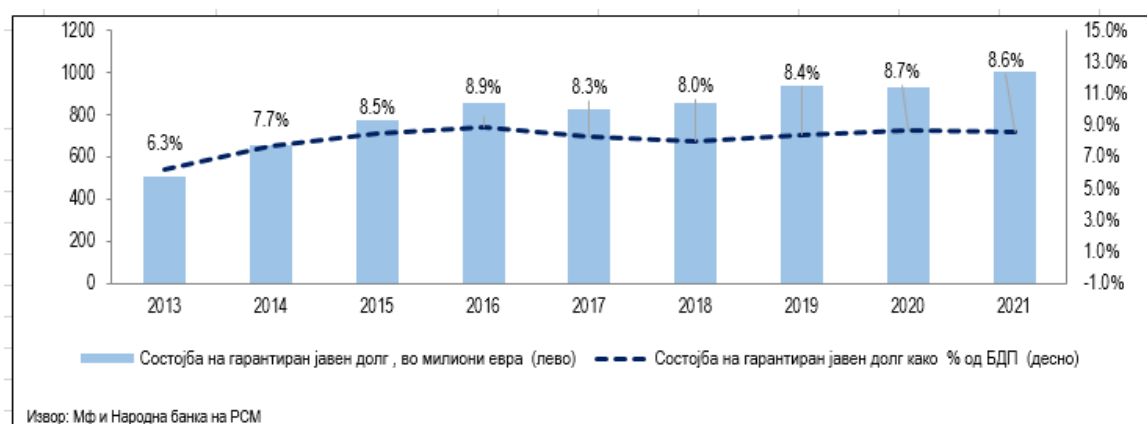

Графикон 29: Каматна структура на внатрешниот државен долг

V.2 Гарантиран јавен долг

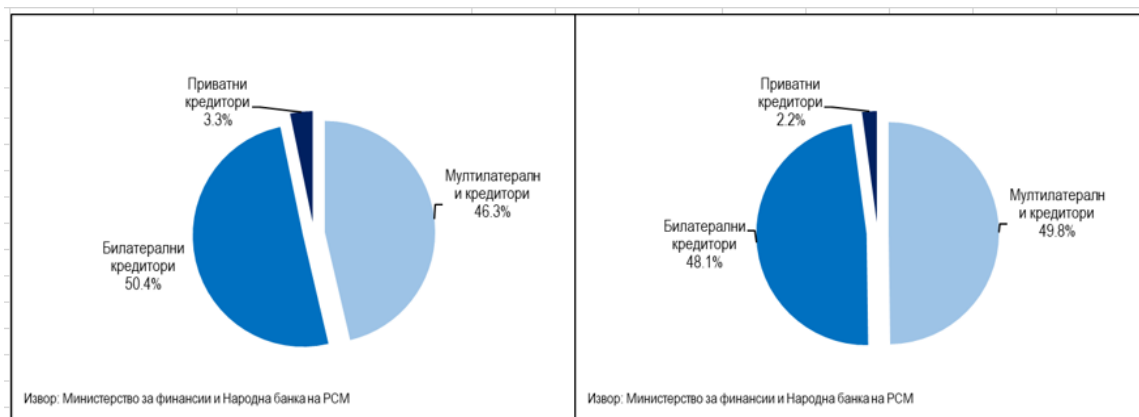
Графикон 30: Состојба на гарантиран јавен долг

Графикон 31: Гарантиран јавен долг по кредитори

31.12.2020

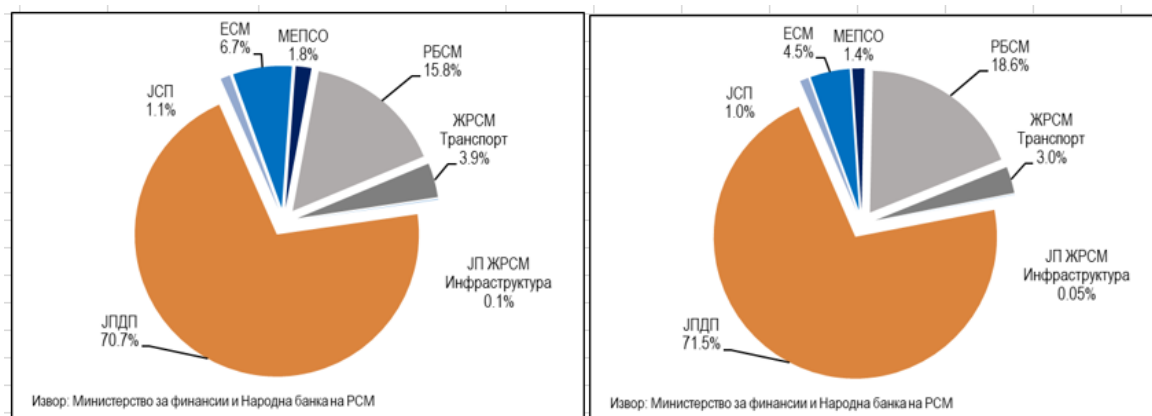
31.12.2021

Графикон 32: Гарантиран јавен долг по должници

31.12.2020

31.12.2021

Табела 14: Гарантиран јавен долг по должници

	Структура на гарантиран јавен долг по должници 31.12.2020			Структура на гарантиран јавен долг по должници 31.12.2021		
	во милиони евра	процент од БДП	Процент од гарнтиран јавен долг	во милиони евра	процент од БДП	Процент од гарнтиран јавен долг
ЕСМ	62.0	0.5%	6.7%	45.4	0.4%	4.5%
МЕРСО	17.2	0.1%	1.8%	13.9	0.1%	1.4%
РБСМ	146.8	1.3%	15.8%	187.0	1.6%	18.6%
ЖРСМ Транспорт	36.0	0.3%	3.9%	30.4	0.3%	3.0%
ЈП ЖРСМ Инфраструктура	1.0	0.01%	0.1%	0.5	0.00%	0.0%
ЈПДП	656.7	5.6%	70.7%	720.4	6.1%	71.5%
ЈСП	9.8		1.1%	9.9		
Вкупно	929.5	7.9%	100.0%	1007.4	8.6%	100.0%

Извор: Министерство за финансии и Народна банка на РСМ